

Blankett för kartläggning av trakasserier och förföljelse

Denna riskbedömning kan användas vid alla fall av förföljelse och trakasserier. Blanketten ska alltid fyllas i när förföljelse eller trakasserier har inträffat fler än två gånger och/eller om klienten är mycket rädd. Frågorna hjälper arbetstagaren att bli mer observant på förföljelse och trakasserier och kartlägga klientens risk att på nytt bli utsatt för förföljelse eller trakasserier. Oftast övervakar förövaren offret tvångsmässigt. Fallet kan vara allvarligt även om klienten ännu inte har blivit utsatt för fysiskt våld. Ju fler ja-svar blanketten innehåller, desto högre är risken att förövaren utsätter offret för fysiskt våld.

Offrets namn:

Datum:

Arbetstagarens namn och kontaktuppgifter:

Kryssa för ja/nej enligt klientens svar, precisera om du vill	Ja	Nej
1. Är du mycket rädd?		
2. Har förövaren/förövarna gjort sig skyldig/skyldiga till trakasserier tidigare (mot dig eller något annat offer)?		
3. Har x förstört eller skadat din egendom?		
4. Gör x objudna besök i ditt hem, på din arbetsplats etc. mer än tre gånger per vecka?		
5. Har x vistats i närheten av ditt hem, din arbetsplats etc.?		
6. Har x framfört hot om fysiskt eller sexuellt våld i samband med de senaste trakasserierna?		
7. Har x trakasserat en tredje part efter att trakasserierna började (familj, vänner, arbetskamrater, grannar, en ny partner)?		
8. Använde x våld i samband med de senaste trakasserierna?		
9. Har x utnyttjat andra personer (frivilligt/genom tvång) för att utöva trakasserier?		
10. Missbrukar x rusmedel (alkohol, droger etc.)?		
11. Har x tidigare gjort sig skyldig till våldsbrott?		

Här antecknar du annan viktig information som rör fallet (t.ex. detaljerade beskrivningar av hoten, hur länge trakasserierna pågått, offrets syn på förövarens motiv, vilka vapen förövaren äger etc.).

© Lorraine Sheridan, Karl Roberts and Laura Richards (2009).

Översättning: Institutet för hälsa och välfärd

www.thl.fi

Terveystieteiden tutkimuskeskus • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000

Fråga 1. Är du mycket rädd?

Offret är den person som bäst kan bedöma känslan av rädsla som gärningarna ger upphov till. Vid förföljelse kan förövaren till exempel gå förbi offrets hus eller bjuda ut offret på dejt. Om detta beteende upprepas ofta kan det bli hotfullt och offret kan känna sig otryggt och hotat. Det är alltid viktigt att uppmärksamma hur omfattande eller allvarligt det upplevda hotet är (även i fall där inga direkta hot har förekommit ännu eller där offret inte har bevismaterial). Studier visar att offren ogärna vill stämpla sig som "offer för förföljelse" trots att de är mycket rädda och upplever att ingen tar deras rädsla på allvar (Sheridan et al. 2002).

Fråga 2. Har förövaren/förövarna gjort sig skyldig/skyldiga till trakasserier tidigare (mot dig eller något annat offer)?

En av de faktorer som bäst förutspår hur förövaren kommer att bete sig är förövarens tidigare beteende. Offret känner inte nödvändigtvis förövaren sedan tidigare, men kan ha viss kännedom om hur förövaren har betett sig tidigare. Förföljare kan ibland upphöra med förföljelsena (av anledningar som ingen annan än förövaren känner till), bara för att helt plötsligt återuppta dem.

Fråga 3. Har x förstört eller skadat din egendom?

Flera studier visar att förföljare förstör offrens egendom i en tredjedel av fallen (Blaauw et al. 2002). Förstörelsen kan vara en överslagshandling i samband med ilska eller frustration om förövaren inte kommer åt offret; hämnd; ett uttryck för viljan att ha sönder något som är viktigt för offret (t.ex. bröllopsfoton); ett försök att minska offrets trygghetskänsla; ett försök till eller ett konkret intrång i offrets bostad eller spionage på offret. Förstörelse av egendom förebådar fysiska angrepp mot offret (Harmone et al. 1995, 1998).

Fråga 4. Gör x objudna besök i ditt hem, på din arbetsplats etc. mer än tre gånger per vecka?

Förföljelse sker sällan helt utan närmare kontakt med offret. Studier visar att nästan alla fall av förföljelse slutligen leder till att offret och förövaren möts (Mullen et al. 2000). Vissa förföljare närmar sig sitt offer med jämna mellanrum, till exempel på vägen till eller från arbetet. Andra, i huvudsak förföljare med psykiska problem, kan dyka upp på olika platser vid oväntade tillfällen (Sheridan och Boon 2002). Studier visar att de förövare som besöker offrets hem, arbetsplats etc. tre gånger per vecka, är de som med högst sannolikhet kommer att attackera offret. Man bör dock komma ihåg att vissa förövare inte följer något speciellt mönster och därför kan det vara svårt att förutspå händelseförloppet.

Fråga 5. Har x vistats i närheten av ditt hem, din arbetsplats etc.?

Många förövare visar sig för offren. Det positiva med detta är att man får in bevismaterial mot förövaren, speciellt om offret för dagbok över händelserna och förövarens beteende. Förövare som vistas i närheten av offrets hem, arbetsplats etc. är de som med högst sannolikhet kommer att attackera offret. Dessa förövare kan samla in information om offret eller iaktta offrets vanor. Å andra sidan kan en attack mot offret bero på frustration hos förövaren över att inte ha lyckats skapa en relation med offret, trots att förövaren har ägnat mycket tid åt att följa offret. Förövarna är mycket olika. Vissa försöker vistas i närheten av offret i hemlighet, medan andra inte alls försöker dölja vad de håller på med.

© Lorraine Sheridan, Karl Roberts and Laura Richards (2009).

Översättning: Institutet för hälsa och välfärd

www.thl.fi

Fråga 6. Har x framfört hot om fysiskt eller sexuellt våld i samband med de senaste trakasserierna?

Det är vanligt att förövaren hotar sina offer direkt eller indirekt. Ett exempel på ett indirekt hot är att förövaren skickar en våldsam bild till offret (oftast anonymt). Dessutom hotar förövaren sina offer muntligt eller skriftligt. Man ska alltid ta dessa hot på allvar. Förföljare hotar sina offer och kan förverkliga hoten även långt senare. Enligt åtta olika studier är hot är det starkaste tecknet på att förövaren kommer att använda våld. I allvarliga våldsfall har hot konstaterats förebåda våld i ännu högre grad (James och Farnham 2003).

Fråga 7. Har x trakasserat tredje part efter att trakasserierna började (familj, vänner, arbetskamrater, grannar, en ny partner)?

Förövaren kan förfölja fler än ett offer åt gången, men i de flesta fall blir närstående till offret också föremål för förföljelse. Förövaren förföljer närstående till offret till exempel för att skärpa offret (t.ex. förföljelse av offrets barn); få information om offret (förföljelse av offrets vänner); röja personer ur vägen som står mellan förövaren och offret (förföljelse av offrets partner) och straffa dem som skyddar offret (t.ex. arbetskamrater, som säger att offret inte är anträffbar). Det finns förövare som har trakasserat hundratals personer som på något sätt har haft med offret att göra (Mohandie et al. 2006; Mulle et al. 1999).

Fråga 8. Använde x våld mot människor i samband med de senaste trakasserierna?

En tredje part blir ofta inblandad i fall av förföljelse och kan i regel framföra bevis när ärendet utreds. Studier visar att i 6–17 procent av fallen har även tredje part blivit attackerad (Mohandie et al. 2006; Mullen, Pathe; Purcell och Stuart 1999; Sheridan och Davies 2001). Förövaren som attackerar tredje part är de som med högst sannolikhet kommer att använda sig av våld mot huvudoffret. Personer som försöker hindra förövaren att komma nära offret löper stor risk att själva bli utsatta för våld.

Fråga 9. Har x utnyttjat andra personer frivilligt/genom tvång för att utöva trakassier?

Förövaren ber ofta andra personer att hjälpa till med förföljelsen. Många förföljare ägnar sig flera timmar per dag åt förföljelsen och är beredda att fortsätta med det i flera år (Meloy 1996). Förövaren kan framträda som någon annan person på nätet, skicka hotfullt material eller falska meddelanden till offret eller locka andra användare på nätet att ofreda och hota offret (t.ex. genom att lägga ut personlig information om offret i offentliga forum) (Sheridan och Grant 2007).

Fråga 10. Missbrukar x rusmedel (alkohol, droger etc.)?

Studier visar att det finns ett tydligt samband mellan missbrukande förövare och offer som blir utsatta för fysiskt våld (Rosenfeld 2004). Missbruk kan leda till förföljelse och även till enskilda våldshandlingar. Användningen av alkohol eller droger kan föregå en attack, tvinga förövaren att agera och ge upphov till än mer tvångsmässiga tankar av längtan eller ilska. Rusmedlen gör att förövaren blir självsäker och vågar närma sig offret. Man vet att missbruk ökar risken för våldshandlingar hos personer som har psykiska problem (Steadman et al. 1998), men även förövare utan psykiska problem kan missbruka rusmedel.

Fråga 11. Har x tidigare gjort sig skyldig till våldsbrott?

En av de faktorer som bäst förutspår fortsättningen är förövarens tidigare beteende. Våld är inte alltid fysiskt, utan kan ha psykologiska effekter. Psykiskt våld kan framträda som ett tvångsmässigt kontrollbehov och/eller övervakning av offret på grund av svartsjuka (Regan, Kelly, Morris och Dibb 2007) om förövaren upplever sig ha rätt till offret eller att hen äger offret. I allmänhet är det större sannolikhet att förföljare som tidigare har varit våldsamma, antingen i samband med förföljelse eller i andra situationer, blir våldsamma igen. Vissa av de kända, mesta våldsamma förföljarna har ingen tidigare brottshistorik (James och Farham 2003).

© Lorraine Sheridan, Karl Roberts and Laura Richards (2009).

Översättning: Institutet för hälsa och välfärd

www.thl.fi

Terveystieteiden tutkimuskeskus • Institutet för hälsa och välfärd • National Institute for Health and Welfare
Mannerheimintie 166, Helsinki, Finland PL/PB/P.O. Box 30, FI-00271 Helsinki, puh/tel +358 29 524 6000